

דו"ח שהוגש לוועדת החקירה: כ-164 מיליון מ"ק מים הולכים לאיבוד בשנה בשל דליפות מים שפירים ממערכת הצנרת ודליפות ביוב

כשמדובר בדלף שפכים, יש חשש כבד לזיהום קרקע ומקורות מים לשתיה; מניעת דלף מים בכ-50% מהווה תועלת למשק בסך 15 מיליון דולר בשנה

כל הזכויות שמורות לגלובס 2009

[הרשמה לניוזלטר סביבה]

מדו"ח שהכין מוסד שמואל נאמן לוועדת החקירה למשק המים תחת הכותרת: "הגדלת היצע המים בישראל ע"י צמצום פחת מים ומניעת דליפות ביוב", שהוגש בימים אלה לוועדה, עולים ממצאים קשים, שמלמדים על כך כי מחלק מבעיות המים של ישראל נובעות מניהול כושל של משק המים ומערכות מים ישנות.

מהדו"ח עולה כי ערכות אספקת המים ברשויות המקומיות הן מערכות ישנות ולכן יש דליפה של מים שפירים. פחת המים השפירים, עפ"י הנתונים שגאספו בעבודה זו, בעיקר על סמך נתוני רשות המים, מוערך בכ-64 מלמ"ק בשנה. זאת ועוד, עפ"י האומדנים שמוציגים בעבודה, כ-100 מלמ"ש שפכים אינם מגיעים כלל למכוני הטיפול בשפכים ומבזבזים, תוך שהם מזמהים קרקע ומקורות מים.

לפיכך, אומרים מחברי הדו"ח, יש צורך בפעולה להקטנת הפער בין כמות הביוב הנוצרת לבין כמות הקולחים המטופלים. גם לאחר הקמת איגודי המים והביוב, עדיין אין אינטרס ליצרן הביוב לטפל בהעברתו למכוני הטיפול, ללא פחת.

לדבריהם, ניתן, באמצעים טכנולוגיים הקיימים כיום בשוק, "להציל" לפחות 30 מיליון מ"ק מים שפירים, ובהנחה כי העלות האלטרנטיבית של מים בישראל היא כחצי דולר למ"ק, הרי שמניעת דלף מים בכ-50% מהווה תועלת למשק בסך 15 מיליון דולר בשנה.

בדו"ח נטען כי נמצא חוסר מידע אמין בנוגע לכמויות המשמשות להשקיית גינות ציבוריות. צריכת המים להשקיית גינות ברשויות המקומיות מוערכת בשיעור של 135 מלמ"ק לשנה והיא משולה לכשליש מהקצבת המים לחקלאות, כאשר ניתן לחסוך כ-30 מלמ"ק ע"י הורדת רמת ההשקיה לרמה של 500 מ"ק לדונם לשנה. בדו"ח צוין נפח המים הכולל לגינון כ-180 מלמ"ק, ומתוכם פוטנציאל החיסכון עומד על כ-80 מלמ"ק.

באופן כללי, מציינים המחברים, הנתונים לגבי אובדני הביוב מעורפלים יותר, שכן בחלק ממתקני הטיפול בשפכים אין מידע אמין לגבי כניסות שפכים, למתקן ובחלק מהמקרים ישנם הסכמים היסטוריים, שאינם מגובים במדידה ממשית של כמות השפכים הנכנסת למתקן. התפר בין צריכת המים בעיר ובין כמות השפכים המגיעה למט"ש בעייתית וחסרים נתונים אמין.

לבסוף, הדו"ח מציין כי רק כ-40%-50% מכלל המים המסופקים לצריכה עירונית מושבים במט"שים לקולחים. הסבר חלקי לנתון זה נובע מפחת מים (כ-10% בממוצע) והשקיית גינות ציבוריות ופרטיות (כ-15%-20% מהאספקה לעיר). עדיין נותר הפרש לא מוסבר של כ-15%-20%, אשר חלקו נובע מאי השבת מים ע"י התעשייה. יש בנתון זה חשיבות רבה, הן מבחינת חשיבות השבת שפכים מהתעשייה והן מבחינת הצורך בזיהוי הגורמים והסיבות המביאים לאבדנים אלה.

לדברי ד"ר אופירה אילון, שעמדה בראש הדו"ח: "בעוד שהמדינה מנסה לחנך את הציבור לחסוך במים, מים רבים הולכים לאיבוד כתוצאה ממערכות מים מזנחות וטיפול נחות במשק המים הלאומי. בראש ובראשונה, האחריות לתחזוקה של מערכות המים והביוב מוטלת על הרשויות המקומיות. הרשויות יעילות מאוד בגביית תשלומים מהאזרח, אך כאשר מדובר במים שפירים המשמשים לצרכי הרשות עצמה, היא לא תמיד יודעת בכמה מים היא משתמשת וכמה אובדים בגלל דלף, בגלל שאין כלל מנייה של צריכה עירונית זו.

חמור מכך, כאשר מדובר על שפכים שדולפים, יש לרשות, לכאורה, אינטרס שהשפכים לא יגיעו כלל למכוני הטיפול בשפכים (מט"ש), שכן האזרחים ישלמו את אגרת הביוב והרשות 'חוסכת' את התשלום למט"ש. 'חסכון' כזה פוגע בסביבה, בקרקע ובמקורות מים". לדבריה, יישום הפתרונות המוצעים בדו"ח יכול להיעשות בלוח זמנים קצר יחסית, כך שעדיין לא מאוחר.